Prevics
Éva
Fiatalok
külföldön
5 év
múlva
Publio

Fiatalok külföldön

5 év múlva

Prevics Éva

2019

Publio Kiadó

www.publio.hu

Minden jog fenntartva!

Korrektúra: Vörös Eszter

Köszönöm a beszélgetést azoknak a magyar fiataloknak, akik megosztották velem legbensőbb érzéseiket és legmélyebb gondolataikat.

„Ha a munkád után csak annyi bért kapsz, amiből ételt tudsz venni és a rezsidet kifizeted, ez azt jelenti, hogy rabszolga vagy.” (Mahatma Gandhi)

2013

– Na, jól megy, ugye? – kérdi tőlem Zsuzsi, miközben trendi új járgányával kocsikázunk a Bad Gastein utcán. Este fél tíz van, a munkának lassan vége, mi épp csak kilopózunk az étteremből, hogy megnézzük, mit tud az autó, miközben a kolléga bezár. A hegyes-völgyes utakon teszünk pár kört, Zsuzsi lendületesen vezet. Arra gondolok, ilyen határozottan irányíthatja az életét is, gyorsan átlátja az elé gördülő akadályokat, és rögtön reagál. Talán ezért él külföldön? A 22 éves lány az államvizsgája után két nappal már kint dolgozott. Mások mellett az ő történetét írom le ebben a könyvben. Azokét a fiatalokét, akik közé 2013 nyarán én is kerültem. Persze én is, mint mindenki, jó okkal.

28 éves voltam ekkor. Az egyik országos televízió híradójának vidéki tudósítójaként dolgoztam, amikor úgy döntöttem, hogy menni akarok az országból. Egy ideje már foglalkoztatott a gondolat, mert azt éreztem, hogy sem a munkám, sem a magyarországi életem nem elégít ki. Nem történt velem tragédia, nem volt adósságom, igaz, másom sem. Az én megítélésem szerint a munkámban is elég sikeres voltam. Már a főiskola mellett is a médiában dolgoztam és azt hiszem, amit vidéki viszonylatban el lehetett érni, azt elértem. Viszont nagyon zavart, hogy nem tudok tervezni és egzisztenciálisan teljesen kiszolgáltatott vagyok. Édesanyám egyedül nevelt fel, családi támogatásra nem számíthattam. Mire az albérletemet és minden költségemet kifizettem, a hónap végén jó esetben pár tízezer forintom maradt. Ez vezetett leginkább a teljes elkeseredéshez. Tudtam, hogy ebből soha semmi nem lesz. Tudtam, hogy ennél többet már nem tudok dolgozni, tudtam, hogy az általam elérhető más állások sem fizetnek jobban (sőt), és tudtam, hogy nemsokára családot szeretnék, de az otthonteremtés esélytelennek tűnt. Ez a hangulat, ez a húsig hatoló csalódottság vezetett oda, hogy felszívtam magam és úgy gondoltam, ebből elég. Leültem és azt mondtam, ha egyszer már felépítettem magam a nulláról, akkor másodszor is képes vagyok küzdeni egy olyan dologért, ami megváltoztathatja az életemet. Így kezdődött.

Riporterként nagy dózisban kaptam a magyar valóságból. A munkám miatt sokkal több emberi drámával találkoztam, mint más. Szinte hetente készítettem riportot a tűrhetetlen kórházi állapotokról, beszéltem beteg gyerekét kis pénzből ápoló elkeseredett szülővel, teljes anyagi kilátástalanságban élő családdal vagy éppen igazságtalanul a bürokrácia csapdájába esett vállalkozóval. Ezek olyan történetek, melyekben az újságírót is kíméletlenül arcul csapja a magyar valóság. A borús magyar hangulat, az emberekből áradó romboló negatív energia, a pusztuló közéleti-politikai környezet is drámai volt számomra. Ez elől is menekültem. Új benyomásokat keresve, abban reménykedve, hogy ha mást nem, egy eddigitől eltérő tapasztalatot mindenképpen hoz. És hozott. Fájdalmasan kemény és csodás tapasztalatokat is. Amikor kimentem Ausztriába felszolgálónak, eszembe sem jutott, hogy ebből egy könyv születik majd. Csak mikor elkezdtem beszélgetni az ottani kollégáimmal, akkor merült fel bennem, hogy ezeket a tanulságos, néhol szívszorító életutakat érdekes lenne bemutatni. Ez a könyv tehát az ő őszinte vallomásuk munkáról, hazaszeretetről, álmokról, összegyűjtött pénzről és a kinti élet hétköznapjairól.

Én is, mint sokan mások, egy ismerős által jutottam ki. Amikor a párommal állásinterjúra mentünk, úgy éreztem, kíváncsivá tettük a főnököt. Nem két munkanélküli állt előtte, hanem két olyan ember, akinek állása van, és azt hagyná ott a külföldi lehetőségért. Láttam rajta a meglepettséget, mikor kiderült, mivel foglalkozunk – párom katona volt abban az időben –, és mit készülünk elhagyni azért, hogy vendégmunkások lehessünk. Rögtön megértette a helyzetet, mikor vázoltam neki, hogy mennyit és mennyiért is dolgozunk odahaza, és hogy náluk egy szobalány többet keres, mint én otthon riporterként. Akkor szörnyülködött, elmondta, hogy tudja, milyen a helyzet nálunk, mienk a lehetőség. Egy májusi reggelen indultunk végül útnak, elbúcsúztunk mindenkitől, megsimogattuk a kutyát, és hat óra utazás után eljutottunk új életünk színhelyére, a gyönyörű szép

Bad Gasteinbe. Ha az ember a vendéglátásban helyezkedik el kint, megvan az az előnye, hogy a szállását és a teljes étkeztetését is biztosítják. A legtöbben épp ezért választják a külföldi munkák közül ezt a formát, no meg azért, mert ebbe a szektorba talán a legkönnyebb bejutni. Egy kellemes apartmanlakásban helyeztek el bennünket. Többen laktunk ott, de nagyon szépen bebútorozott és jól felszerelt, tágas lakás volt. A szobánk azonban borzasztóan kicsi. Amikor először megláttam, azt hittem, elájulok: volt benne egy komód és egy éjjeliszekrény. Mi meg eljöttünk a teljes nyári ruhatárunkkal és néhány meleg pulcsival, mivel azt hallottuk, hogy Bad Gasteinben nem ritka az augusztusi hóesés sem. Tényleg elképedtem, mire a párom nyugtatgatott, hogy biztos megoldjuk valahogy és felajánlotta, hogy az enyém lehet a komód. Ő pedig ide-oda, az ágy alá az ablak elé rejtette a ruháit, csak hogy nekem legyen helyem. A következő pillanatban persze már röhögtünk az egészen. Este aztán tartottunk egy welcome bulit a többiekkel.

2018

A délutáni csendespihenőmet tartom. Erre akkor van lehetőségem, mikor a kisfiam alszik. Ha nincs egyéb teendőm, ilyenkor lepihenek én is. Tél van, de odakint szokatlanul enyhe az idő és erősen besüt a nap a szobába, mintha a természet is döntő csatát vívna a sorsa ellen. Eltelt 5 év, és mi újra Ausztriában élünk, de már nem kettesben, vendégmunkásként húzzuk meg magunkat egy aprócska szobában, hanem egy tágas lakást bérlünk családként egy csodálatos alpesi környéken. Hosszú és rögös volt az út idáig. Nemcsak körülöttem, hanem bennem is sok minden változott. Öt éve elég küzdelmesre sikerült az a bizonyos nyári szezon, amit kint töltöttünk. Sokat nyugtalankodtunk a hétköznapokban, mert nagyon kevés vendége volt abban az évben a szálláshelynek, ahol dolgoztunk, ezért mindig mindenki attól tartott, hogy a kevés vendég miatt haza kell mennie. Végül azért csak kitartottunk őszig, akkor tértünk haza Balatonfüredre. Ekkor, vagyis 2013 őszén úgy éreztem, hogy szánnom kell magamra egy kis időt, amit tanulással töltök. Kint nehezen ment az angol, németből is rengeteget felejtettem, úgyhogy elkezdtem tanulni a két nyelvet. Tudtuk, ha hosszútávon kint képzeljük el a jövőnket, akkor a magabiztos nyelvtudás elengedhetetlen. Azt is éreztük, hogy nem szeretnénk beleragadni a vendéglátásba, viszont eredeti szakmáink alkalmatlanok arra, hogy tökéletes nyelvtudás nélkül kint érvényesüljünk. Új ismeretekre volt szükség, így néhány évet otthon töltöttünk. Én a nyelvtanulás mellett elhelyezkedtem a helyi újságnál, onnan mentem gyedre, míg párom ez idő alatt tudatosan olyan szakmát tanult ki, ami Ausztriában hiányszakma. A német neki is ment annyira, hogy nem volt szüksége közvetítőre, direkt az osztrák munkaügyi hivatal oldalán figyelte a hirdetéseket és fogadta a bejövő hívásokat. Egyszer csak megérkezett az a bizonyos hívás, ami után azt mondtuk, ez az az ajánlat, amire újra elindulunk. Heti öt nap munka nyolc órában annyi fizetésért, amennyit kint a vendéglátásban ketten kerestünk. Még ekkor sem volt egyszerű a döntés, hiszen egyéves volt ekkor a fiunk, de arra gondoltunk, mégiscsak most kell szerencsét próbálni, hiszen ha nagyon nem jön be, legrosszabb esetben még mindig hazajöhetünk. Nekem itt van a pihentetett újságíró állásom. Szerencsére azonban nem ez történt.

Nekem is alaposan át kellett gondolnom, hogy mihez kezdek kint. Olyan szakmát akartam találni, ami gyakorlatorientált, középszintű nyelvtudással is végezhető, igény van rá Ausztriában, és ha mégis úgy döntünk, hogy hazamegyünk, otthon is folytatható másodállásként vagy akár vállalkozásként. Ekkor rábukkantam egy masszázstanfolyam hirdetésére. Gondoltam, kipróbálom. Végül annyira elnyerte a tetszésemet, hogy azóta több képzést is elvégeztem. Ausztriában terapeutaként azonnal találtam állást egy jó nevű termálfürdőben. Kint kiválóan működik a részmunkaidős foglalkoztatás, tehát amíg a kisfiam óvodás nem lett, csak heti néhány napot dolgoztam, később egyre többet tudtam vállalni.

Mindketten új szakmát tanultunk ki, gyakorlatilag a nulláról építettük fel magunkat harmincasként. És tudjátok mit, bár pokoli nehéz volt, nagyon jó érzés. Nagyon jó érzés, hogy erre is képesek voltunk, hogy ezt is megcsináltuk. Az elején fogalmunk sem volt, hova vezet az az út, melyre ráléptünk, de tudtuk, ha változást akarunk, el kell indulnunk rajta önmagunk miatt. Hatalmas magabiztosságot és önbecsülést adott nekünk az elmúlt időszak. Most is tele vagyunk tervekkel és tudjuk, hogy kis szerencsével bármit meg tudunk valósítani. Ez a legfontosabb, amit nekem adott ez a megpróbáltatásokkal teli néhány év, az önmagamba vetett hitet. És hogy szorgalommal és kitartással mindig mindent elölről lehet kezdeni. Sőt mi több, elölről is kell, ha az ember elégedetlen az életével. Most is vannak nehézségek, nehezebb időszakok, most is van rossz közérzetünk, más miatt, mint otthon, de van. Nekem a legnehezebb az volt, hogy felnőttként egy valamiféle karrierből, erős önképpel és öntudattal érkeztem külföldre, ahol ezredik külföldiként kellett egy teljesen új szakmában bizonyítanom emberként, munkaerőként, kollégaként. Sokat gondoltam egykori sorstársaimra, akikkel együtt vendéglátóztam anno. Most 2018-ban, kíváncsi voltam, vajon nekik

hogyan alakult a sorsuk, milyen tapasztalatokra tettek szert az évek alatt, illetve hogyan vélekednek ma a külföldi életről a szintén kint élő barátaim.

Öt év után ismét felkerestem őket. Kíváncsi voltam, hogyan változott meg az életük. Van, aki azóta hazaköltözött, más éppen most alapít családot külföldön. Elsőként mindig az öt évvel ezelőtti beszélgetést olvashatjátok, utána pedig a ma készült interjút. Ezek között pedig én is mesélek a mostani és az öt évvel ezelőtti életem élményeiről, tapasztalatairól. A célom az, hogy a külföldi élet hétköznapjait mutassam be, azt az érzelmi hullámvasutat, amire az ember felül, mikor nekiindul a nagyvilágnak, és azokat a praktikákat, melyekkel túl lehet élni a rossz periódusokat. Ezeken az emberi történeteken át az olvasó reményeim szerint választ kap arra, miért van az, hogy valaki egy sikeresen kialakított külföldi élet során hosszú évek után dönt úgy, hogy hazaköltözik, mi mozgatja azt a fiatalt, aki semmi pénzért nem térne vissza születési országába, vagy éppen hogyan gondolkodik az, aki bár bevallja, a pénz miatt költözött ki, de végül nem a pénz miatt marad.

*

Adrienn volt a legfiatalabb köztünk. A szerény, szép, fiatal lány főként a reggeliztetésben és a takarításban vett részt. Öt éve nyelvtudás nélkül, húszévesen érkezett külföldre, ma pedig azt mondja, el sem tudná képzelni az életét újra Magyarországon.

2013 Adrienn (20)

– Mikor fogalmazódott meg benned és miért, hogy külföldön próbálsz szerencsét, és nem otthon építed az életedet?

– Amikor elkezdtem az OKJ-s sulit, akkor már ismertem Krisztiánt. (Adrienn barátja. szakács az étteremben. – szerk.) Tehát mi már azóta együtt vagyunk, ő jött ki előttem. Igazából így jött az ötlet. Amikor elvégeztem a sulit, gondolkodtam, hogy menjek-e egyetemre. Aztán az bonyolult lett volna, nem egyszerű otthon felvételizni, így adódott az ötlet, hogy iskola után egyáltalán nem is kerestem állást, hanem ide jöttem ki.

– Milyen suli volt?

– OKJ-s pénzügy-számvitel képzés. Ezzel szerettem volna továbbmenni egyetemre, de horror volt a ponthatár, sajnos, úgyhogy biztos, hogy nem vettek volna fel.

– Akkor inkább kijöttél… Voltak elvárásaid? Vagy bármilyen sejtésed a külföldi munkáról?

– Hát, sejtettem, hogy eleinte nehéz lesz a nyelv miatt, meg egyébként is az új környezet… de nem volt különösebb elvárásom.

– A várakozásodhoz képest milyen? Jobban tűröd a hétköznapokat vagy rosszabbul?

– Megmondom őszintén, hogy nagyon sokat nem gondolkodom azon, hogy honvágyam van vagy sem. Minden nap dolgozni kell, nem nagyon van idő ilyeneken gondolkodni.

– Mi a feladatod itt?

– Reggeliztetek, aztán este felszolgálok, ha sokan vannak. De egyébként, ha nincsenek, tehát szezon elején, nem kell visszamennem felszolgálni sem. Ezen kívül takarítom a lépcsőházat és időnként a szobákat.

– Hogy bírod ezt fizikailag és lelkileg? Van úgy, hogy az ember húszévesen kijön, aztán mégis azt

érzi, mégsem így képzelte. Te hogy vagy vele?

– Hogy fizikailag hogy bírom? Azzal nincs probléma. Inkább a pultos munkát meg a felszolgálást élvezem, a takarítás részét tényleg csak azért, hogy meglegyen a nyolc órám meg a pénzem, de remélem, hogy ha telik az idő, ez elmarad.

– Szeretnél a vendéglátással komolyabban foglalkozni?

– Igen, gondolkodtam, hogy ha hazamegyek, elvégzek valamilyen intenzív képzést. Tetszik, igazából az előző munkahelyemen, még otthon tetszett meg. Mivel ezzel a pénzügy-számvitellel külföldön nemigen lehet dolgozni jó nyelvtudás nélkül, ezért inkább a vendéglátás, ami itt elképzelhető.

– Van jövőképed, hogy öt év múlva mi szeretnél lenni? Vagy tíz év múlva hogy látod magad?

– Tíz év múlva is itt látom magam. Nem valószínű, hogy abban a munkakörben, amit otthon elvégeztem és tanultam. Inkább ez a vendéglátás.

– Tíz év múlva is el tudod képzelni magad itt felszolgálóként?

– Vagy felszolgálóként, vagy ha esetleg már jobban megy a nyelv, recepciósként. Ennyire nem kötött azért. De tíz év múlva már belefér, hogy család, és amellett azért a felszolgálás nem biztos, hogy annyira működik.

– Szüleid mit szóltak ahhoz, hogy eljössz?

– Ők teljes mértékben támogattak. Tehát én kitaláltam, hogy ez jobb ötletnek tűnik, mint otthon nekiállni munkát keresni, és ők abszolút támogattak ebben. A nyelv miatt legfőképpen, meg az új kultúra, új mentalitás miatt.

– Ők mivel foglalkoznak?

– Anyukám varrónő, ő ezzel is foglalkozik. Apukám szakmája hentes, de sofőrként dolgozik már hosszú ideje.

– Ha te mégis úgy döntöttél volna, hogy elmész egyetemre, és mondjuk csak a költségtérítéses képzésre vesznek fel, akkor az szerinted belefért volna a költségvetésetekbe?

– Nem. Igazából nem is gondolkodtam ezen, mert nem szerettem volna a szüleimet feleslegesen ezzel stresszelni. Azért látom én is, hogy ez sajnos nem fér bele. Legfeljebb úgy, hogy levelezőre jelentkeztem volna, és mellette elmentem volna dolgozni.

– De azt meg nem akartad…

– Hát, ha nagyon ragaszkodtam volna az egyetemhez, akkor talán még ez is belefért volna, de az úgy elég nehéz lett volna, gondolom. Még a gimnázium után felvételiztem egyetemre. Biológiából érettségiztem emelt szinten, és biológiával készültem továbbmenni, azzal jelentkeztem egyetemre. Sajnos lemaradtam pár ponttal. Utána már nem is jelentkeztem ilyen irányba újból, mert elkezdtem az OKJ-t, kerestem olyat, ami esetleg nemcsak felesleges képzés, hanem talán valami értelme is van. Megtetszett a pénzügy-számvitel, és ezzel szerettem volna utána továbbmenni, de oda meg horror volt a ponthatár.

– Amikor dolgozol itt, nem érzed néha azt, hogy többet vagy mást akarsz?

– Érzem néha, hogy nem azért tanultam, hogy itt takarítsak, vagy bármi más munkát csináljak, de hát most ez van. Nem gondolkodom ezen. Csak remélem, hogy itt lesz előrelépés, lesz más… Amit már említettem, remélem, nem kell a takarítást sokáig csinálni, ha már a nyelv megy, akkor inkább felszolgálni…

2018 Adrienn (25)

– Amikor egyeztettük a beszélgetés időpontját, azt mondtad, délutánonként alkalmas, legfeljebb síelni mész el, ha jó idő van. Ezek szerint megtanultál síelni. Mi változott még az életedben öt év alatt?

– Nagyon sok minden, tulajdonképpen csak változtak a dolgok. Már nem vagyok együtt a barátommal, akivel annak idején kijöttem külföldre. A mostani munkahelyemen négy éve dolgozom. Előtte dolgoztam egy sípályán, ott volt arra lehetőség, hogy megtanuljak síelni.

– Mivel foglalkozol most?

– Most egy hotelben felszolgálok. Ez egy színvonalas hely, szívesen dolgozom itt.

– Öt éve azt mondtad, hogy öt-tíz év múlva is kint képzeled el magad és a vendéglátásban. Akkor mondhatjuk, hogy a terveid szerint alakult az életed?

– Igen. Szeretem csinálni, sok mindent tanul az ember menet közben is, szerencsére jó helyre is kerültem. Továbbra sem szeretnék hazamenni. A család persze hiányzik, de nem látok semmilyen perspektívát otthon.

– Mennyire figyeled az otthoni híreket, mennyire vagy képben az éppen aktuális helyzettel?